Van Sluiten naar Sturen: Tijd voor Keuzes en Lef

Begroting 2027 namens Algemeen Belang

Voorzitter,

De titel van deze begroting luidt: *"Vandaag sluiten, morgen koers bepalen."* Wat Algemeen Belang betreft raakt die titel precies de kern van de uitdaging waarvoor wij staan.

Ja, de begroting voor 2027 sluit. Maar laten we niet de indruk wekken dat deze begroting financieel robuust is. Een begroting van ruim 65 miljoen euro die sluit met een positief saldo van slechts € 4.000 is geen overschot, maar een waarschuwing. Een waarschuwing dat er nauwelijks ruimte is voor tegenvallers en dat het moment om strategische keuzes te maken niet morgen is, maar vandaag. Dat is financieel balanceren op een koord.

Sterker nog, wij plaatsen vraagtekens bij de realiteitswaarde van deze begroting. Op papier sluit zij, maar op onderdelen wordt vooruitgelopen op inkomsten waarvan nu al bekend is dat deze in 2027 nog niet gerealiseerd zullen worden. Zo is de opbrengst uit de verblijfsbelasting structureel verhoogd met € 250.000, terwijl bekend is dat deze extra opbrengst in 2027 nog niet zal worden ontvangen. Dat maakt het financiële beeld rooskleuriger dan de werkelijkheid rechtvaardigt.

Daarnaast maken wij ons zorgen over de ontwikkeling van de subsidies. De voorgestelde structurele verhoging van de subsidie aan Het Kwartier valt buiten de bandbreedte die door de gemeenteraad in 2019 is vastgesteld voor de totale subsidierelatie. Juist wanneer wij van inwoners hogere bijdragen vragen en de financiële ruimte beperkt is, mag van de gemeente worden verwacht dat zij ook zelf de eerder gemaakte financiële kaders respecteert.

Die zorg wordt versterkt door de incidentele bijstelling in 2026 van ruim zes ton. Wanneer incidentele verruimingen vervolgens worden gevolgd door structurele verhogingen buiten vastgestelde kaders, ontstaat het risico dat financiële discipline geleidelijk plaatsmaakt voor uitzonderingen. Voor Algemeen Belang is dat een ontwikkeling die nadrukkelijk aandacht vraagt.

Want het echte vraagstuk ligt niet in 2027. Het echte vraagstuk begint vanaf 2028, wanneer de structurele tekorten weer oplopen en de financiële ruimte verder onder druk komt te staan. Dan kunnen we niet langer alles blijven doen wat we altijd deden. Dan worden keuzes onvermijdelijk.

De titel van ons betoog gaat bewust een stap verder dan de begrotingstitel. Want koers bepalen vraagt meer dan constateren dat de begroting sluit. Het vraagt om de bereidheid om nu verantwoordelijkheid te nemen voor de toekomst van onze gemeente.

Want wat voor gemeente willen wij zijn? Waar willen wij onze mensen, middelen en energie op inzetten? En misschien nog belangrijker: waar willen wij niet langer onze schaarse capaciteit aan besteden?

Wij zien een gemeente met veel ambities. Er wordt gewerkt aan woningbouw, leefbaarheid, sportvoorzieningen, mobiliteit, duurzaamheid, centrumontwikkeling en een nieuwe Toekomstagenda. Dat zijn stuk voor stuk begrijpelijke ambities. Maar tegelijkertijd zien we een stijgende schuldpositie, een afnemende financiële weerbaarheid en een meerjarenperspectief dat vraagt om duidelijke keuzes.

Daarom steunen wij de beweging naar Zero Based Budgetting oftewel Zero Based Besturen. Niet als boekhoudkundige exercitie, maar als een fundamenteel andere manier van denken. Niet langer redeneren vanuit bestaande budgetten en historische keuzes, maar opnieuw de vraag stellen: is deze uitgave noodzakelijk, draagt zij bij aan onze doelen en kunnen we haar verantwoorden tegenover onze inwoners?

Dat begint met een eenvoudige vraag:

Als wij vandaag opnieuw zouden beginnen, zouden wij dan nog precies hetzelfde doen als nu?

Wij vermoeden van niet.

Daarom vinden wij dat alles daadwerkelijk op tafel moet liggen. Niet alleen de uitgaven, maar ook onze ambities, projecten, samenwerkingen, subsidies, processen en organisatie.

En juist daar komt het aan op lef.

Voor Algemeen Belang betekent lef dat je erkent dat niet alles kan. Dat je prioriteiten durft te stellen en keuzes maakt die niet alleen goed zijn voor de volgende begroting, maar ook voor de volgende generatie.

Verantwoordelijkheid nemen betekent soms ook nee zeggen. Niet iedere wens kan worden gerealiseerd en niet ieder probleem kan met extra geld worden opgelost.

Voor Algemeen Belang staat daarbij één uitgangspunt centraal: het algemeen belang van Asten, Heusden en Ommel. Niet alles kan, maar wat we doen moet ertoe doen.

Lef betekent bijvoorbeeld dat we projecten die nog niet uitvoeringsrijp zijn durven uit te stellen, zodat capaciteit beschikbaar blijft voor de echte prioriteiten van onze inwoners: woningbouw, bereikbaarheid en het behoud van sterke voorzieningen.

Lef betekent ook kritisch kijken naar regionale samenwerkingsverbanden en gemeenschappelijke regelingen. Samenwerken kan waardevol zijn, maar mag nooit een automatisme worden. Iedere euro die wij uitgeven moet aantoonbaar bijdragen aan de belangen van onze inwoners.

Lef betekent bovendien dat we eerst naar onszelf kijken voordat we inwoners om extra bijdragen vragen. Dat vraagt om een scherpe blik op processen, digitalisering en de manier waarop we onze organisatie hebben ingericht. Nieuwe technologieën en kunstmatige intelligentie bieden kansen om slimmer en efficiënter te werken. Die kansen moeten we benutten.

En lef betekent stoppen met de vanzelfsprekendheid dat nieuw beleid er steeds bijkomt, terwijl bestaand beleid blijft doorlopen. Voor iedere nieuwe structurele taak zou de vraag moeten worden gesteld welke bestaande taak kan vervallen.

Voorzitter,

De noodzaak om keuzes te maken wordt nog duidelijker wanneer we kijken naar de lokale lastendruk. Volgens deze begroting stijgen de woonlasten voor inwoners naar € 1.141,63 per huishouden. Daarmee bevindt Asten zich inmiddels boven het landelijk gemiddelde.

Dat vraagt om een eerlijk gesprek. Want als we van inwoners steeds meer financiële bijdragen vragen, mogen zij van ons verwachten dat wij minstens zo kritisch kijken naar onze eigen uitgaven.

Voor Algemeen Belang kan een stijgende lastendruk nooit een automatisme worden. Belastingen verhogen is immers de makkelijkste knop om aan te draaien. De moeilijkere, maar uiteindelijk eerlijkere weg is eerst onderzoeken of we het beschikbare geld daadwerkelijk besteden aan datgene wat voor onze inwoners de grootste waarde heeft.

We moeten dus eerst bepalen wat echt belangrijk is voor Asten. Daarna bepalen wat dat mag kosten.

Tegelijkertijd moeten we eerlijk zijn over onze afhankelijkheid van het Rijk.

Natuurlijk blijven wij ons hard maken voor een eerlijker en beter passend gemeentefonds. En natuurlijk moeten gemeenten gezamenlijk richting Den Haag blijven aangeven dat steeds meer taken niet gepaard gaan met voldoende financiële middelen.

Daarom vinden wij dat de lobby vanuit de K80 onverminderd door moet gaan. Juist kleinere en middelgrote gemeenten moeten gezamenlijk een krachtige stem richting het

Rijk blijven vormen. Want de financiële positie van gemeenten staat overal onder druk en die boodschap moet in Den Haag voortdurend gehoord blijven worden.

Maar verstandig bestuur betekent ook dat we niet gaan afwachten of het Rijk uiteindelijk over de brug komt.

De toekomst van Asten mag niet afhankelijk worden van mogelijke extra middelen uit het gemeentefonds, toekomstige compensatieregelingen of politieke keuzes in Den Haag waar wij zelf geen invloed op hebben.

Extra middelen zijn welkom. Een eerlijke financiering is noodzakelijk. Maar onze financiële koers moet ook houdbaar zijn als die middelen uitblijven.

Juist daarom moeten wij nu onze eigen afwegingen maken, onze eigen prioriteiten stellen en onze eigen verantwoordelijkheid nemen.

Wat Algemeen Belang betreft moeten richting 2028 drie prioriteiten centraal staan:

- voldoende en betaalbare woningen voor onze inwoners;
- het behoud van sterke voorzieningen in Asten, Heusden en Ommel;
- een financieel gezonde gemeente die toekomstige generaties niet opzadelt met de rekening van onze keuzes.

Dat betekent dat niet iedere wens automatisch een investering kan worden en niet ieder plan direct uitgevoerd kan worden.

Kiezen is niet het probleem. Niet kiezen is het probleem.

Voorzitter,

De inwoners van Asten verwachten van ons visie, verantwoordelijkheid en daadkracht. Zeker nu zij zien dat hun lokale lasten blijven stijgen.

Wij kunnen onze inwoners niet vragen steeds meer te betalen, terwijl wij tegelijkertijd niet bereid zijn steeds scherper naar onze eigen keuzes te kijken.

Daarom gaat deze begroting voor Algemeen Belang uiteindelijk niet alleen over cijfers.

Zij gaat over vertrouwen.

Het vertrouwen dat gemeenschapsgeld verstandig wordt besteed. Ooit waarschuwde Algemeen Belang al: **geen gebras met de gemeentekas.** Dat principe is vandaag actueler dan ooit. Financiële discipline begint niet bij hogere lasten voor inwoners, maar bij scherpe keuzes van bestuur en raad.

Een sluitende begroting is mooi.

Maar een toekomstbestendig Asten vraagt om meer.

De toekomst van Asten vraagt meer dan een nipte sluitende begroting. Zij vraagt om koers, financiële discipline en de moed om te kiezen.

Niet morgen. Niet wanneer het Rijk extra geld beschikbaar stelt. Niet wanneer de financiële noodzaak ons daartoe dwingt. Maar vandaag.

Want bestuur draait uiteindelijk niet om het afwachten van oplossingen van anderen, maar om het maken van keuzes voor je eigen gemeenschap.

En precies daarom vraagt de toekomst van Asten om één ding: lef.

Voorzitter, tot zover in 1e termijn:

wij kunnen op dit moment instemmen met de begroting die voor ons ligt

Namens Algemeen Belang

Paul Bakens

Patricia Verbakel

Frans van Helmond

Frank van Kerkhof

Lilian Vossen

Chris Verberne

Ruud Douven

Gemke van Houts-Sauve